

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Lk 11,1-13

Évközi 17. vasárnap („C” év)

Uram, taníts meg minket imádkozni

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29,11)

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből

Uram, taníts meg minket imádkozni

Történt egyszer, hogy Jézus éppen befejezte imádságát: Ekkor egyik tanítványa arra kérte: „Uram, taníts meg minket imádkozni, mint ahogy János is tanította imádkozni tanítványait.” Jézus erre így szólt hozzájuk:

„Amikor imádkoztok, ezt mondjátok:

Atyánk! Szenteltessék meg a te neved.

Jöjjön el a te országod.

Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.

Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk minden ellenünk vétőnek.

És ne vígy minket kísértésbe.”

Azután így folytatta: „Tegyük fel, hogy valamelyiteknek van egy barátja, aki éjjélkor bekopog hozzá és ezt mondja: »Barátom, adj kölcsön nekem három kenyeret! Útról érkezett egy vendégem, s nincs mivel megkínálnom.« De az kiszól: »Ne zavarj engem! Az ajtó már be van zárva, én is, gyermekeim is ágyban vagyunk. Nem tudok fölkelni, hogy adjak neked.«

Mondom nektek: Ha nem is kelne fel, hogy adjon neki barátságból, erőszakossága miatt mégis fölkel, és ad neki annyit, amennyire szüksége van.

Mondom tehát nektek: KérjeteK és adnak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, aki keres, talál, és aki zörget, annak ajtót nyitnak. Van-e köztetek olyan apa, aki követ ad fiának, mikor az kenyeret kér tőle? Vagy ha halat kér, akkor hal helyett tán kígyót ad neki? Vagy ha tojást kér, akkor talán skorpiót nyújt neki?

Ha tehát ti, bár gonoszak vagytok, tudtok jót adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, διδάξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

És történt, amikor egy helyen volt, imádkozott, amikor befejezte, mondta a tanítványai közül valaki neki: „Uram, taníts minket imádkozni, ahogy János is tanította a tanítványait!”

² εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· **Πάτερ**, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου·

Mondta pedig nekik: „Amikor imádkoztok, mondjátok: **Atya, szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te királyságod!**

³ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ’ ἡμέραν·

A következő napi kenyerünket add meg nekünk napról napra!

⁴ καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν καὶ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

És bocsásd meg nekünk a vétkeinket, ugyanis magunk is megbocsátunk minden ellenünk vétkezőnek, és ne vigyél bele minket kísértésbe (és ne engedd, hogy elessünk a kísértésben)!”

⁵ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,

És mondta nekik: „Közületek ki az, akinek (ha) van egy barátja, és éjfélkor eljön hozzá és mondja neki: „Barátom, adj kölcsön nekem három kenyeret,

⁶ ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ·

mivel egy barátom érkezett meg az útról hozzám, és nincs ennivalóm, amit elébe adhatnék neki.”

⁷ κακεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπῃ· Μὴ μοι κόπους πάρεχε ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου μετ’ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσὶν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι.

És az belülről felelve mondja: „Ne okozz nekem fárdtságot: már a kapu be van zárva és a gyermekeim velem vannak az ágyban: nem tudok felkelve adni neked.”

⁸ λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ γε τὴν **ἀναίδειαν** αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρήζει.

Mondom nektek, ha nem is fog adni neki felkelve amiatt, hogy a barátja, a **tolakodása miatt akkor is felkelve meg fogja adni neki mindazt, amire szüksége van.**

⁹ Καὶ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν·

És én mondom nektek: Kérjete, és adatni fog nektek, keressetek, és találni fogtok, zörgessetek, és (a kapuk) megnyitvatnak nektek.

¹⁰ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

Mindaz ugyanis, aki kér, kap és aki keres, az talál és a zörgetőnek megnyitvatik.

¹¹ τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἰχθύν, καὶ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσῃ;

Ki pedig az közületek, amikor a fiú az apától halat kér, és a hal helyett kígyót ad oda neki?

¹² ἢ καὶ αἰτήσῃ ὥον, ἐπιδώσῃ αὐτῷ σκορπίον;

Vagy tojást is kér, skorpiót ad oda neki?

¹³ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

Ha tehát ti, akik gonoszok vagytok, tudtok jó ajándékokat adni a ti gyermekeiteknek, mennyivel inkább fogja adni a mennyei Atya a Szentlelket azoknak, akik kérik őt.”

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹ ET FACTUM EST CUM ESSET IN LOCO QUODAM ORANS, UT CESSA VIT, DIXIT UNUS EX DISCIPULIS EIUS AD EUM: “DOMINE, DOCE NOS ORARE, SICUT ET IOANNES DOCUIT DISCIPULOS SUOS”.

¹ Történt egyszer, hogy valahol éppen imádkozott. Amikor befejezte, egyik tanítványa kérte: „Uram, taníts meg minket imádkozni, mint ahogy János is megtanította tanítványait.”

¹ Történt egyszer, hogy valahol éppen imádkozott, és amint befejezte, tanítványai közül az egyik azt mondta neki: »Uram! Taníts meg minket imádkozni, ahogy János is megtanította tanítványait.«

¹ Történt egyszer, hogy valahol éppen imádkozott. Mikor befejezte, egyik tanítványa kérte: „Uram, taníts minket imádkozni, mint ahogy János is tanította imádkozni tanítványait.”

¹ *És lőn, mikor ő imádkozék egy helyen, minekutána elvégezte, monda néki egy az ő tanítványai közül: Uram, taníts minket imádkozni, miképen János is tanította az ő tanítványait.*

¹ Történt egyszer, hogy valahol imádkozott, és mikor befejezte, így szólt hozzá egyik tanítványa: – Uram, taníts meg minket imádkozni, ahogy János is megtanította a tanítványait!

² ET AIT ILLIS: “CUM ORATIS, DICITE: PATER, SANCTIFICETUR NOMEN TUUM, ADVENIAT REGNUM TUUM;

² **Erre így szólt hozzájuk: „Amikor imádkoztok, ezt mondjátok: Atyánk! Szenteltessék meg a neved. Jöjjön el az országod.**

² Erre azt válaszolta nekik: »Amikor imádkoztok, ezt mondjátok: Atyánk! Szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod!

² ***Erre így szólt hozzájuk: „Mikor imádkoztok, ezt mondjátok: Atyánk! Szenteltessék meg a te neved. Jöjjön el a te országod.***

² *Monda pedig nékik: Mikor imádkoztok, ezt mondjátok: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved. Jöjjön el a te országod. Legyen meg a te akaratod, miképen a mennyben, azonképen e földön is.*

² Ő ezt mondta nekik: – Amikor imádkoztok, ezt mondjátok: „Atya, szenteltessék meg neved! Jöjjön el országod!

³ PANEM NOSTRUM COTIDIANUM DA NOBIS COTIDIE,

³ **Add meg a szükséges kenyerünket mindennap.**

³ Mindennapi kenyerünket add meg nekünk naponta,

³ ***Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.***

³ *A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk naponként.*

³ Mindennapi kenyerünket add meg nekünk naponta!

⁴ ET DIMITTE NOBIS PECCATA NOSTRA, SI QUIDEM ET IPSI DIMITTIMUS OMNI DEBENTI NOBIS, ET NE NOS INDUCAS IN TENTATIONEM”.

⁴ **Bocsásd meg a bűneinket, amint mi is megbocsátunk minden ellenünk vétőnek. És ne vigy minket kísértésbe.”**

⁴ és bocsásd meg a bűneinket, miképpen mi is megbocsátunk minden ellenünk vétkezőnek, és ne vígy minket kísértésbe.«

⁴ ***Bocsásd meg vétkeinket, mert mi is megbocsátunk minden ellenünk vétkezőnek. És ne vigy minket kísértésbe.”***

⁴ *És bocsásd meg nekünk a mi bűneinket; mert mi is megbocsátunk mindeneknek, a kik nekünk adósok. És ne vígy minket kísértetbe; de szabadíts meg minket a gonosztól.*

⁴ És bocsásd meg bűneinket, mert mi is megbocsátunk minden ellenünk vétkezőnek! És ne állíts minket próbatétel elé!”

⁵ ET AIT AD ILLOS: “QUIS VESTRUM HABEBIT AMICUM ET IBIT AD ILLUM MEDIA NOCTE ET DICET ILLI: “AMICE, COMMODA MIHI TRES PANES,

⁵ Aztán így folytatta: „Mondjuk, hogy valamelyiketeknek van egy barátja, és az éjjélkor bekopog hozzá ezekkel a szavakkal: Barátom, adj kölcsön nekem három kenyeret,

⁵ Azután így szólt hozzájuk: »Ha közületek valamelyiknek barátja van, és az odamegy hozzá éjjélkor, s azt mondja neki: ‘Barátom! Adj nekem kölcsön három kenyeret,

⁵ **Aztán így folytatta: „Valamelyiketeknek van egy barátja. Elmegy hozzá éjjélkor és azt mondja neki: barátom, adj kölcsön három kenyeret. Útról érkezett egy barátom és nincs mit elébe tegyek.**

⁵ És monda nékik: *Ki az közületek, a kinek barátja van, és ahhoz megy éjjélkor, és ezt mondja neki: Barátom, adj nekem kölcsön három kenyeret,*

⁵ Azután így szólt hozzájuk: – Tegyük fel, valamelyiketeknek van egy barátja, és eljön hozzá éjnek évadján, és ezt mondja neki: „Barátom, adj nekem kölcsön három kenyeret,

⁶ QUONIAM AMICUS MEUS VENIT DE VIA AD ME, ET NON HABEO, QUOD PONAM ANTE ILLUM”;

⁶ **útról érkezett egy barátom, s nincs mit enni adnom neki.**

⁶ mert egy barátom érkezett az útról hozzánk, és nincs mit adnom neki”;

⁶ **De az kiszól: ne zavarj!**

⁶ *Mert az én barátom én hozzám jött az útról, és nincs mit adjak ennie;*

⁶ mert útról érkezett egy barátom, és nincs, amit elébe tegyek” –,

⁷ ET ILLE DE INTUS RESPONDENS DICAT: “NOLI MIHI MOLESTUS ESSE; IAM OSTIUM CLAUSUM EST, ET PUERI MEI MECUM SUNT IN CUBILI; NON POSSUM SURGERE ET DARE TIBI”.

⁷ **De az kiszól: Ne zavarj! Az ajtó már be van zárva, én is, gyermekeim is ágyban vagyunk. Nem tudok fölkelni és adni neked.**

⁷ a másik viszont belülről ezt feleli: ‘Ne zavarj, az ajtó már be van zárva, gyermekeim is ágyban vannak velem együtt, nem kelhetek föl, hogy adjak neked!’

⁷ **Az ajtó már be van zárva, gyermekeim itt vannak a hálósobában. Nem kelhetek föl, hogy adjak neked.**

⁷ *Az pedig onnét belőlről felelvén, ezt mondaná: Ne bánts engem: immár az ajtó be van zárva, és az én gyermekeim velem vannak az ágyban; nem kelhetek fel, és nem adhatok néked?*

⁷ és így válaszolna belülről: „Ne zaklass engem! Az ajtó már be van zárva, és velem együtt gyermekeim is ágyban vannak. Nem kelhetek fel, hogy kenyeret adjak neked.”

⁸ DICO VOBIS: ET SI NON DABIT ILLI SURGENS, EO QUOD AMICUS EIUS SIT, PROPTER IMPROBITATEM TAMEN EIUS SURGET ET DABIT ILLI, QUOTQUOT HABET NECESSARIOS. ⁹ ET EGO VOBIS DICO: PETITE, ET DABITUR VOBIS; QUAERITE, ET INVENIETIS; PULSATE, ET APERIETUR VOBIS.

⁸ Mondom nektek: Ha azért, mert barátja, nem kel fel, hogy adjon neki; amiatt, hogy nem tágit, mégis fölkel és ad neki annyit, amennyire szüksége van.

⁸ Mondom nektek: ha nem is kelne föl, hogy adjon neki azért, mert a barátja, mégis, alkalmatlankodása miatt fölkel, és ad neki annyit, amennyire szüksége van.

⁸ *(De az nem hagyja abba a kopogtatást.) Mondom nektek: ha azért, mert barátja, nem is kelne föl, hogy kielégítse, alkalmatlankodása miatt mégis fölkel és odaadja, amire szüksége van.”*

⁸ Mondom néktek, ha azért nem fog is felkelni és adni néki, mert az barátja, de annak tolakodása miatt felkél és ad néki, a mennyi kell.

⁸ Mondom nektek, ha nem kel fel, és nem ad neki a barátságukra való tekintettel, az arcátlansága miatt fel fog kelni, és megadja neki, amire szüksége van.

⁹ Azt mondom azért nektek: kérjeteK és kaptok, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek.

⁹ Ezért mondom nektek: KérjeteK, és adni fognak nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és ajtót nyitnak nektek.

⁹ „Mondom tehát nektek: kérjeteK és adnak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak.

⁹ Én is mondom néktek: KérjeteK és megadatik néktek; keressetek és találtok; zörgessetek és megnyitvatik néktek.

⁹ Ezért mondom nektek: kérjeteK, és adnak nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és ajtót nyitnak majd nektek.

¹⁰ OMNIS ENIM QUI PETIT, ACCIPIT; ET, QUI QUAERIT, INVENIT; ET PULSANTI APERIETUR.

¹⁰ Mert mindenki, aki kér, kap, aki keres, talál és aki zörget, annak ajtót nyitnak.

¹⁰ Mert mindaz, aki kér, kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtót nyitnak.

¹⁰ *Mindaz, aki kér, kap, aki keres, talál és a zörgetőnek ajtó nyílik.*

¹⁰ *Mert a ki kér, mind kap; és a ki keres, talál; és a zörgetőnek megnyitják.*

¹⁰ Mert mindaz, aki kér, kap; aki keres, talál; és aki zörget, annak ajtót nyitnak.

¹¹ QUEM AUTEM EX VOBIS PATREM FILIUS PETIERIT PISCEM, NUMQUID PRO PISCE SERPENTEM DABIT ILLI?

¹¹ **Közületek melyik apa ad a fiának követ, amikor az kenyeret kér? Vagy ha halat, akkor hal helyett tán kígyót ad neki?**

¹¹ Melyik az az apa közületek, aki, ha a fia halat kér, hal helyett kígyót ad neki?

¹¹ ***Ha pedig valakitől közületek kenyeret kér fia, talán követ ad neki? S ha halat kér, talán kígyót ad hal helyett?***

¹¹ *Melyik atya pedig az közületek, a kitől a fia kenyeret kér, és ő talán követ ad neki? vagy ha halat, vajjon a hal helyett kígyót ad-e neki?*

¹¹ Van köztetek olyan apa, aki a fiának kígyót ad, amikor halat kér tőle,

¹² AUT SI PETIERIT OVUM, NUMQUID PORRIGET ILLI SCORPIONEM?

¹² **Vagy ha tojást kér, akkor talán skorpiót ad neki?**

¹² Vagy ha tojást kér, talán skorpiót nyújt neki?

¹² ***Vagy ha tojást kér, talán skorpiót ad neki?***

¹² *Avagy ha tojást kér, vajjon skorpiót ad-e neki?*

¹² vagy amikor tojást kér, skorpiót ad neki?

¹³ SI ERGO VOS, CUM SITIS MALI, NOSTIS DONA BONA DARE FILIIS VESTRIS, QUANTO MAGIS PATER DE CAELO DABIT SPIRITUM SANCTUM PETENTIBUS SE”.

¹³ **Ha tehát ti, bár gonoszak vagytok, tudtok jót adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.”**

¹³ Ha tehát ti, bár gonoszak vagytok, tudtok jó ajándékokat adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább adja a Szentlelket mennyei Atyátok azoknak, akik kérik tőle!«

¹³ ***Ha tehát ti, bár rosszak vagytok, tudtok jót adni fiaitoknak, mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle:”***

¹³ *Ha azért ti gonosz létekre tudtok a ti fiaitoknak jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad a ti mennyei Atyátok Szent Lelet azoknak, a kik tőle kérik.*

¹³ Ha tehát ti gonosz létekre tudtok gyermekeiteknek jó dolgokat adni, mennyivel inkább meg fogja adni mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.

1.3. BEHATÁROLÁS

A Mária és Márta házában való vendégség jelenete után (Lk 10,38-42) Lukács a következő szakaszban az imádságról fűzi össze Jézus tanítását (Lk 11,1-13), ami bizonyos értelemben a jobbik részt választó Mária magatartásának a kifejtése (Lk 10,39.42). A „Mi Atyánk” megtanítása (Lk 11,1-4), az állhatatos imádkozásról szóló példázat (Lk 11,5-8) és az imára való bátorítás kifejező képei (Lk 11,9-13) kapcsolódnak össze ebben az epizódban (Lk 11,1-13).

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Az evangélista hangsúlyozza, hogy

- Jézus nem csupán beszél az imádságról, hanem maga is gyakran imádkozik.
- Jézus az imádságában az Atyát szólítja meg, s ennek mintájára arra tanít, hogy a követői is „Atyának” szólítsák Istent, az imából merítsenek erőt.
- A „Mi Atyánk” imát maga az Úr tanította meg, ezért ez a legfontosabb keresztény imádság.
- Aki imádkozik, alázatos, fiúi bizonyossággal és bizalommal tegye, mert Isten irgalmas, nagylelkű Atya, aki mindig a jót adja gyermekeinek.
- A keresztény ember legyen kitartó az imádságban, hiszen Isten meghallgatja az imát, csak nem mindig azt adja, amit kérünk. De mindig azt adja, ami igazán a javunkat szolgálja.
- A legfontosabb, hogy Jézus nevében az Atyától a Szentlelket kérjük, aki vezet, tanít minket az imádságban is (vö. Róm 8,26-27).

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

Πάτερ (*páter*): Atya, Atyám, Atyánk (Lk 11,2)

A megszólító esetben (vocativusban) álló szó bensőséges, személyes kapcsolatot és tiszteletet fejez ki. Lukács az evangéliumában 11-szer használja. Ötször Jézus mondja a mennyei Atyának (Lk 10,21; Lk 11,2; Lk 22,42; Lk 23,34.46), a tékozló fiú az apjának háromszor (Lk 15,12.18.21), a dúsgazdag pedig Ábrahámnak szintén háromszor (Lk 16,24.27.30). A tékozló fiú esetében a példabeszéd apa-alakja s annak a fiatalabb fivér általi megszólítása, a mennyei Atya nagylelkűségét és megbocsátó irgalmát, illetve a gyermek iránta való bizalmát mutatja (Lk 15,12.18.21). Az Ábrahámot a pokolból megszólító dúsgazdag szájából is e kifejezéshez az irgalom, a tisztelet és a kérés kapcsolódik (Lk 16,24.27.30). Fontos hangsúlyozni, hogy a legtöbbször Jézus ajkán hangzik el ez a megszólítás, aki imádságában így fordul a mennyei Atyához, amikor a Szentlélekben felujjongva dicsőíti őt (Lk 10,21), továbbá amikor halálfélelme során is belesimul az Atya akaratába (Lk 22,42). Illetve amikor a kereszten a bűnösökért könyörög (Lk 23,34), s amikor halálakor ismét rábízta magát az Atyára (Lk 23,46). Vagyis Jézus imádsága a Fiúnak az Atyával való bensőséges, élő kapcsolatát jelenti, ami a Mester földi

„erőforrása” is. A Lukács-evangéliumban ennek a szónak az első (Lk 10,21) és az utolsó előfordulási igehelye (Lk 23,46) szintén Jézushoz kapcsolódik, így mintegy keretet alkotva, jelzi, hogy Istent mi is Atyának szólíthatjuk meg, ahogy tanítványainak kifejezetten tanítja a Mester (Lk 11,2). Jézus imádságából is felragyog tehát az irgalmas, megbocsátó és gondoskodó Atyaisten arca. Az Úrnak nagy hangon kimondott utolsó mondata a kereszten is arra szólít fel, hogy Isten mindig Atya marad, akinek a kezébe beletehetjük magunkat (Lk 23,46).

ἀναιδείαν (ánájdejá): tolakodás, szemérmertlenség, szégyenkezés nélküliség (Lk 11,8)

Ez a szó egyedül itt fordul elő az újszövetségi Szentírásban, ami által jelentése még inkább hangsúlyt kap Jézus beszédében (Lk 11,8). Átvitt értelemben olyan magatartású személyt jelöl, aki mindenképpen kitart a véleménye mellett, aki nem hagyja, hogy eltántorítsák a szándékától. Tehát itt képletesen az imádságban való kitartást, állhatatosságot, meg nem alkuvást fejezi ki.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

Lk 3,21 Ekkor történt, hogy amikor már az egész nép megkeresztelkedett és Jézus is fölvette a keresztséget, és amikor imádkozott, megnyílt az ég.

Lk 5,33 Ők azonban ezt mondták neki: „János tanítványai böjtölnek és imádkoznak, s ugyanígy a farizeusok tanítványai is. A tieid ellenben esznek és isznak.”

Lk 9,28 E beszéde után mintegy nyolc napra történt, hogy kiválasztotta Pétert, Jánost és Jakabot, és fölment velük a hegyre imádkozni.

Lk 18,1-8 Egyszer arról mondott nekik példabeszédet, hogy szüntelen kell imádkozni, és nem szabad belefáradni. Így szólt: Az egyik városban élt egy bíró, Istentől nem félt, emberektől nem tartott. Élt abban a városban egy özvegyasszony is. Elment hozzá, s kérte: „Szolgáltass nekem igazságot ellenfelemmel szemben.” Egy ideig vonakodott, aztán mégis így szólt magában: „Igaz, Istentől nem félek, embertől nem tartok, de annyira terhemre van ez az özvegy, hogy igazságot szolgáltatok neki, nehogy végül nekem jöjjön és arcul üssön.” Az Úr így szólt: „Hallottátok, hogy mit mond az igazságtalan bíró? Hát az Isten nem szolgáltat igazságot választottjainak, akik éjjel-nappal hozzá kiáltanak? Megvárhatja őket? Mondom nektek, hamarosan igazságot szolgáltatok nekik. Csak az a kérdés, hogy amikor az Emberfia eljön, talál-e hitet a földön?”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 6,9-13 Ti így imádkozzatok: „Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a neved, jöjjön el az országod, legyen meg az akarod, amint a mennyben, úgy a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, s bocsásd meg a vétkeinket, amint mi is megbocsátottunk az ellenünk vétkezőknek. És ne vigy minket kísértésbe, hanem szabadíts meg a gonosztól.”

Mt 7,7-11 Kérjétek és kaptok, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek! Mert aki kér, az kap, aki keres, az talál, s aki zörget, annak ajtót nyitnak. Melyiketek ad fiának követ, amikor az kenyeret kér tőle? Vagy ha halat kér, ki ad neki kígyót? Ha tehát ti, bár gonoszak vagytok, tudtok jót adni gyermekeiteknek, akkor mennyivel inkább ad jót menyeyi Atyátok azoknak, akik kérik.”

Mt 12,22-29 Ekkor egy ördögtől megszálalt, vak és néma embert vittek hozzá. Meggyógyította, úgyhogy beszélt és látott. A nép ámulva kérdezgette: „Csak nem ő a Dávid fia?” Ennek hallatára a farizeusok így nyilatkoztak: „Beelzebulnak, az ördögök fejedelmének nevében úzi ki az ördögöket.” Jézus belelátott gondolataikba és így szólt hozzájuk: „Minden önmagával meghasonlott ország elnéptelenedik, minden önmagával meghasonlott város vagy ház elpusztul. Ha a sátánt sátán úzi ki, meghasonlik magával. Hogyan állhat fenn akkor az országa? Ha én Beelzebul segítségével úzom ki az ördögöket, a fiaitok kinek a segítségével úzik ki? Így ők lesznek bírítók. De ha én Isten Lelkével úzom ki az ördögöket, akkor már elérkezett hozzátok az Isten országa. Hogy törhet be valaki az erős ember házába, s hogy rabolhatja el vagyonát, hacsak előbb meg nem kötözi? Akkor kifoszthatja házát.”

Mt 26,10 Jézus észrevette, s így szólt hozzájuk: „Miért bántjátok ezt az asszonyt? Hisz jót tett velem.”

Mk 3,22-27 A Jeruzsálemből jött írástudók így nyilatkoztak róla: „Beelzebul szállta meg.” És: „Az ördögök fejedelmének segítségével úzi ki az ördögöket.” Ám ő összehívta őket, és mondott egy hasonlatot nekik: „Hogy úzhatné ki sátán a sátánt? Ha valamely ország meghasonlik magával, az az ország nem állhat tovább fenn. Ha egy ház meghasonlik magával, az a ház nem állhat fenn tovább. Ha a sátán saját maga ellen támad, és így meghasonlik magával, nem maradhat meg, hanem elpusztul. Senki sem törhet be az erős ember házába, és nem rabolhatja el a holmiját, hacsak előbb meg nem kötözi az erős embert. Csak akkor rabolhatja ki a házát.”

Jn 14,13-16 s amit a nevemben kértek, azt megteszem nektek, hogy az Atya megdicsőüljön a Fiúban, bármit kértek a nevemben, megteszem nektek. Ha szerettek, tartsátok meg parancsaimat, én meg majd kérem az Atyát, és más vigasztalót ad nektek: az Igazság Lelkét, aki örökké veletek marad.

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Róm 8,15.26 Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis, hogy ismét félelemben éljétek, hanem a fogadott fiúság Lelkét nyertétek el, általa kiáltjuk: „Abba, Atya!” (...) Gyöngeségünkben segítségünkre siet a Lélek, mert még azt sem tudjuk, hogyan kell helyesen imádkoznunk. A Lélek azonban maga jár közben értünk, szavakba nem önthető sóhajtozásokkal.

Jak 1,17 Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről van, a világosság Atyjától száll alá, akiben nincs változás, még árnyéka sem a változásnak.

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Szent Ciprián: Aki életet adott, az tanított meg imádkozni, hogy azzal az imádsággal szólítsuk meg az Atyát, amire a Fiú tanított, hogy könnyebben meghallgatást nyerjünk. Hasznos és kedves az olyan imádság, amikor saját szavaival könyörgünk az Úrhoz. Az Atya felismeri Fiának szavait, amikor könyörgünk; és minthogy ő lesz a szószólónk az Atya előtt bűneinkért, ezért amikor mi bűnösök a vétkeink bocsánatáért könyörgünk, szóljunk szószólónk szavaival.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

2634. A közbenjárás olyan kérő imádság, mely hasonlónak tesz bennünket Jézus imádságához. Ő az egyetlen közbenjáró az Atyánál minden ember, de különösen a bűnösök érdekében. Ő „mindörökké üdvözítheti is azokat, akik általa járulnak Isten elé, hiszen örökké él, hogy közbenjárjon értünk” (Zsid 7,25). A Szentlélek „maga jár közben értünk (...), és Isten tetszése szerint jár közben a szentekért” (Róm 8,26–27).

2635. A közbenjárás, a másokért való kérés Ábrahámtól kezdve az Isten irgalmasságához hasonlóvá vált szív sajátja. Az Egyház idejében a keresztény közbenjárás részesedik Krisztus közbenjárásában: a szentek közösségének kifejezése. A közbenjárásban, aki imádkozik, „nem a maga javát keresi, hanem a másokét” (Fil 2,4), olyannyira, hogy még azokért is imádkozik, akik neki rosszat tesznek.

2636. Az első keresztény közösségek szüntelenül imádkoztak egymásért: Pál apostol ily módon részesíti őket evangéliumi szolgálatában, de maga is közbenjár értük. A keresztények közbenjáró imádsága nem ismer határokat: szól „minden emberért, (...) mindazokért, akik a hatalmat gyakorolják” (1Tim 2,1–2), az üldözőkért, és azok üdvösségéért, akik elutasítják az evangéliumot.

2566. Az ember keresi az Istent. A teremtés által Isten minden létezőt a semmiből hív életre. A dicsőséggel és tisztességgel koronázott ember az angyalok után képes fölismerni, mily nagy az Úr neve az egész Földön! Az ember azután is, hogy a bűn által elveszítette a hasonlóságát Istennel, megmaradt Teremtője képmásának. A vágy Az után, aki létre hívja, megtartja őt. Az összes vallás tanúsítja az emberek e lényegi keresését.

2567. Isten előbb hívja az embert. Akár megfélemez az ember Teremtőjéről, akár elrejtőzik arca elől, akár a maga bálványaihoz folyamodik, akár vádolja az Istenséget, hogy elhagyta Őt, az élő és igaz Isten fáradhatatlanul hív minden egyes személyt az imádság titokzatos találkozójára. A hűséges Isten szeretetének e lépése mindig az első az imádságban; az ember lépése mindig válasz. Miként a kinyilatkoztató Isten az embert is kinyilatkoztatja önmagának, az imádság úgy jelenik meg, mint kölcsönös megszólítás, mint a Szövetség drámája. Ez a dráma a szavakon és tetteken át a szívet kötelezi. Ez bontakozik ki az egész üdvtörténet folyamán.

2761. „Valójában az Úr imája az egész evangélium breviáriumát” tartalmazza. Az Úr „az imádságra vonatkozó tanítás átadása után mondta: kérjétek és adatik nektek (Jn 16,24), és vannak dolgok, melyeket mindenki a körülményeinek megfelelően kér, előre bocsátván a törvényes és rendes imádságot, mintegy alapként az Istenhez járulók vágyaihoz; ez ad jogot a ráépülő kérésekhez”.

2762. Szent Ágoston, miután megmutatta, hogy a zsoltárok miként jelentenek táplálékot a keresztyén imádsághoz és hogyan torkollnak bele a „Miatyánk” kéréseibe, így fejezi be:

„Ha átfutod a Szentírás minden imádságát, úgy vélem, nem fogsz találni semmit, amit az Úr imája ne tartalmazna és ne foglalna magában.”

2763. Az összes Írás (a Törvény, a Próféták és a Zsoltárok) Krisztusban teljeseznek be. Ez a „Jó Hír” az evangélium. Első kihirdetését Szent Máté a Hegyi Beszédben foglalja össze. A mi Atyánkhoz szóló imádság tehát e meghirdetés középpontjában áll. Az Úrtól ránk bízott imádságnak minden egyes kérését ez az összefüggés világítja meg:

„Az Úr imádsága a legtökéletesebb (...) Benne nemcsak mindazért imádkozunk, ami után jogosan vágyakozhatunk, hanem abban a sorrendben is, amelyben vágyakoznunk kell utána; így ez az imádság nemcsak kérni tanít, hanem alakítja egész érületünket is.”

2764. A Hegyi Beszéd az élet tanítása, az Úr imádsága könyörgés; de mindkettőben az Úr Lelke ad új formát vágyainknak, azokkal a belső indításokkal, melyek éltetnek minket. Jézus szavai ezt az új életet tanítják nekünk, és arra tanítanak, hogy imádságban ezt kérjük. Imádságunk helyességétől függ a Krisztusban való életünk igazsága.

2765. A hagyományos kifejezés, az `Úr imádsága' azt jelenti, hogy Jézus, a mi Urunk tanította nekünk a mi Atyánkhoz szóló imádságot. Ez a Jézustól származó imádság valóban egyedülálló: „az Úré”. Egyrészt ennek az imádságnak a szavaiban az egyszülött Fiú adja nekünk azokat a szavakat, melyeket az Atya neki adott: Ő a mi imádságunk Tanítómestere. Másrészt mint Megtestesült Ige a maga emberi szívében ismeri embertestvérei szükségleteit, és azokat kinyilatkoztatja nekünk: Ő a mi imádságunk mintaképe.

2766. De Jézus nem egy mechanikusan ismétlendő formulát hagyott ránk. Mint minden szóbeli imában, a Szentlélek tanítja Isten ígéje által Isten gyermekeit Atyjukhoz imádkozni. Jézus nemcsak gyermeki imádságunk szavait adja, hanem a Lelket is, hogy ezek a szavak bennünk „lélek és élet” (Jn 6,63) legyenek. Sőt gyermeki imádságunk módja és lehetősége abból fakad, hogy az Atya „elküldte (...) Fiának Lelkét a szívünkbe, aki így kiált: Abba, Atya!” (Gal 4,6). Mivel imádságunk a vágyainkat képviseli az Atya előtt, Ő is, „aki a szíveket vizsgálja”, az Atya, „tudja, hogy mire vágyik a Lélek, mert Isten tetszése szerint jár közben a szentekért” (Róm 8,27). Atyánkhoz szóló imádságunk beleszövődik a Fiú és a Lélek titokzatos küldetésébe.

2767. Az Egyház az Úr szavainak és a Szentléleknek – aki e szavaknak életet ad a hívők szívében – ezt az elválaszthatatlan ajándékát kezdettől fogva elfogadta és életté váltotta. Az első közösségek „napjában háromszor” imádkozták az Úr imádságát a zsidó jámborságban szokásos „Tizenhét áldás” helyett.

2768. Az apostoli hagyomány szerint az Úr imádsága lényegében a liturgikus imádságban gyökerezik.

Az Úr „arra tanít, hogy közösen imádkozzunk a testvérekért. Nem azt mondja ugyanis: Atyám, aki a mennyekben vagy, hanem mi Atyánk, a közös Testért mondván a könyörgéseket.”

Az Úr imádsága minden liturgikus hagyományban integrális része a zsolozsma nagy imaóráinak. De egyházi jellege főként a keresztyén beavatás három szentségében mutatkozik meg nyilvánvalóan:

2769. A keresztségben és a bérálásban az Úr imádságának átadása az isteni életre való újjászületést jelzi. Mivel a keresztyén imádság azt jelenti, hogy Isten Igéjével szólunk Istenhez, azok, akik „újjászülettek (...) Isten élő Igéje által” (1Pt 1,23), megtanulják Atyjukat azzal az Igével megszólítani, amit Ő mindig meghallgat. A beavatás után ezt tehetik, mert a Szentlélek kenetének eltörölhetetlen pecsétje tétetett szívükre, fülükre, ajkukra, egész istengyermeki valóságukra. Emiatt az egyházatyák Miatyánk-kommentárjainak nagyobb része a katekumenokhoz és újonnan megkereszteltetekhez szól. Amikor az Egyház imádkozza az Úr imádságát, mindig az „imént született kisdedek” népe az, amely imádkozik és irgalmasságot nyer.

2770. Az eucharisztikus liturgiában az Úr imádsága úgy jelenik meg, mint az egész Egyház imádsága. Itt nyilvánul meg teljes értelme és hatékonysága. Az anafora (szentmise kánonja) és a szentáldozás liturgiája között állva egyrészt összefoglal minden az epiklézisben elmondott kérést és közbenjárást, másrészt az Ország – a szentségi kommunióban elővételezett – lakomájának ajtaján zörget.

2771. Az Eucharishtiában az Úr imádsága kéréseinek eszkatologikus jellege is megmutatkozik. A „végső idők”, az üdvösség idejének – mely a Szentlélek kiáradásával kezdődött és az Úr második eljövételével fog befejeződni – saját imádsága. A mi Atyánknak elmondott kérések, az Ószövetség imádságaitól eltérő módon, már az üdvösség misztériumára támaszkodnak, amely a megfeszített és föltámadott Krisztusban egyszer s mindenkorra megvalósult.

2772. Ebből a rendíthetetlen hitből fakad a remény, amely a hét kérdés mindegyikét ébreszti. Ugyanakkor e kérések kifejezik a jelen idő, a türelem és a várakozás idejének sóhajait, amikor még „nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk” (1Jn 3,2). Az Eucharisztia és a Miatyánk az Úr eljövételére irányul, „amíg el nem jön” (1Kor 11,26).

2609. A szív, amely így kész a megtérésre, megtanul imádkozni a hitben. A hit – minden érzésünket és megértésünket meghaladó – gyermeki odasimulás Istenhez. Ez az odaadás azért vált lehetővé, mert a szeretett Fiú megnyitotta nekünk az Atyához vezető utat. A Fiú kérheti tőlünk, hogy „keressünk” és „zörgessünk”, mert Ő maga az ajtó és az út.

2610. Miként Jézus imádkozik az Atyához és hálát ad, még mielőtt megkapja ajándékait, nekünk is tanítja ezt a gyermeki merészséget: „Mindazt, amit imádkozva kértek, higgyétek, hogy már meg is kaptátok” (Mk 11,24). Ilyen az imádság ereje, hiszen „minden lehetséges a hívónek” (Mk 9,23), aki nem kételkedik a hitben. Amennyire elszomorodik Jézus hozzátartozói „hitetlenségén” (Mk 6,6) és tanítványainak kicsinyhitűségén, annyira eltelik csodálattal a római százados és a kánaáni asszony nagy hite láttán.

2613. Az imádságról szóló három fontos példabeszédet Szent Lukács hagyta ránk:

Az első, „az alkalmatlankodó barát”, a sürgető imádságra buzdít: „Zörgessetek és megnyitvatik nektek”. Annak, aki így imádkozik, a mennyei Atya adni fogja, amire szüksége van, elsősorban a Szentlelket, aki minden jó adomány foglalata.

A második, „az alkalmatlankodó özvegyasszony” példázatának központjában az imádság egyik tulajdonsága áll: mindig kell imádkozni és nem szabad belefáradni a hit türelmével. Mindazonáltal, amikor „az Emberfia eljön, gondold, hogy fog hitet találni a földön?”

A harmadik, „a farizeus és a vámos” példabeszéde az imádkozó szív alázatáról beszél. „Isten, irgalmazz nekem, bűnösnek!” Az Egyház ezt az imádságot szakadatlanul magáévá teszi: „Kyrie eleison!”

2777. A római liturgiában az eucharisztikus közösség azt a fölszólítást kapja, hogy gyermeki merészséggel mondja a Miatyánkot. A keleti liturgiák hasonló kifejezéseket használnak: „Teljes bizalommal merjük”, „Tégy minket méltóvá”. Az égő csipkebokorból Mózesnek ez mondatott: „Ne közelíts! Vesd le sarudat!” (Kiv 3,5). Egyedül Jézus léphette át az isteni szentség e küszöbét. „Miután a bűnöktől való megtisztítást elvégezte” (Zsid 1,3), az Atya színe elé vezet bennünket: „Íme, én és a gyermekek, akiket Isten ajándékozott nekem” (Zsid 2,13).

„Rabszolga voltunk tudata a föld alá süllyesztene, földből teremtettségünk porrá változtatna, ha az Atya hatalmas parancsa és a Fiú Lelke nem biztatna. Isten – mondja – elküldte Fiának Lelkét a szívünkbe, aki így kiált: »Abba, Atya!« (Róm 8,15) (...) Mikor merésznél a halandóság Atyának szólítani Istent, ha nem most, amikor az ember bensőjét mennyei erő élteti?”

2778. Az Úr imádságába bennünket bevezető Szentlélek e hatalmát a keleti és nyugati liturgiákban a szép, jellegzetesen keresztény „parrhészia” kifejezéssel jelölik, ami annyit jelent: 'egyszerűség', 'gyermeki bizalom', 'örvendező biztonság', 'alázatos merészség' és 'annak bizonyossága, hogy szeretnek bennünket'.

2779. Mielőtt magunkévá tennénk az Úr imádságának ezt az első impulzusát, nem haszontalan alázatosan megtisztítani a szívünket „e világ” néhány hamis képétől. Az alázatosság ismerteti el velünk: „Senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya, sem az Atyát nem ismeri senki, csak a Fiú, és az, akinek a Fiú ki akarja nyilatkoztatni” (Mt 11,27), azaz a „kicsinyek” (Mt 11,25). A szív megtisztítása a személyes életünkből és kultúránkból származó apa- és anyaképre vonatkozik, melyek befolyásolják Istennel való kapcsolatunkat. Isten, a mi Atyánk fölülmúlja e teremtettség világ kategóriáit. Ezen a téren Őröla vagy Vele szemben a saját elképzeléseinket állítani, azt jelentené, hogy imádandó vagy elvetendő bálványokat faragunk. Az Atyához imádkozni azt jelenti, hogy belépünk az Ő misztériumába úgy, ahogy Ő van és amilyennek a Fiú nekünk kinyilatkoztatta:

„Az Isten »Atya« nevét senki nem tudta meg. Mózes is, aki kérdezett felőle, egy másik nevet hallott. Nekünk a Fiúban ki lett nyilatkoztatva. Mert az Atya nevet csak a »Fiú« neve után ismerjük meg.”

2780. Istent azért tudjuk „Atya” néven szólítani, mert emberré lett Fia kinyilatkoztatta nekünk Őt, s mert az ő Lelke megismertet minket Vele. Amit az ember meg nem ismerhet, s amibe az angyali hatalmasságok sem pillanthatnak be, tudniillik a Fiú és az Atya

személyes kapcsolatába, íme, abban a Fiú Lelke részesít bennünket, akik hisszük, hogy Jézus a Krisztus, és Istentől születtünk.

2781. Amikor az Atyához imádkozunk, közösségben vagyunk vele és az ő Fiával, Jézus Krisztussal. Ekkor ismerjük meg és ismerjük el Őt mindig új csodálattal. Az Úr imádságának első szava, mielőtt kérés lenne, imádó áldás. Ugyanis az isteni dicsőséget mint „Atyának” adjuk meg az igaz Istennek. Hálát adunk neki, hogy a nevét kinyilatkoztatta nekünk, és megadta nekünk, hogy ezt higgyük és az Ő lakóhelye lehetünk.

2782. Azért imádhathatjuk az Atyát, mert egyszülött Fiában gyermekeivé fogadva az Ő életében való újjászületéssel ajándékozott meg minket: a keresztség által Krisztusának testébe épít be, és Lelkének kenete által, aki a Főből árad a tagokra, „krisztusokat” formál belőlünk.

„Isten ugyanis, aki eleve elrendelt minket a gyermekké fogadásra, hasonlónak tett Krisztus megdicsőült Testéhez. Tehát Krisztus részeseivé válva méltán neveznek minket »krisztusoknak«.”

„Az új ember, aki újjászületett és Isten kegyelméből újra Istené, első helyen az »Atyá«-t mondja, mert már fiú lett.”

2783. Így az Úr imádsága által az Atya kinyilatkoztatásával együtt önmagunkról is kinyilatkoztatást kapunk.

„Ó, ember! Tekintetedet nem merted az égre emelni, szemedet a földre szegezted, és hirtelen elnyerted Krisztus kegyelmét: minden bűnöd bocsánatot nyert. Gonosz szolgából jó fiú lettél. (...) Emeld föl tehát szemedet az Atyához, aki a fürdő által nemzett, az Atyához, aki a Fiú által megváltott téged és mondd, »Mi Atyánk!« (...) De ne követelj magadnak előjogokat. Egyedül csak Krisztusnak Atyja különlegesen, nekünk mindannyiunknak közösen Atyánk, mert egyedül Őt nemzette, bennünket teremtett. Mondjad tehát te is kegyelemből, »Mi Atyánk«, hogy fiú lehess.”

2784. A gyermekké fogadás ezen ingyenes ajándéka állandó megtérést és új életet követel tőlünk. A Miatyánk imádságának két alapvető készséget kell kifejlesztenie bennünk:

A vágyat és az akaratot, hogy Hozzá hasonlók legyünk. Az Ő képére vagyunk teremtvé, kegyelemből visszkapjuk az istenhasonlóságot, és erre válaszolnunk kell:

„Ha Istent Atyánknak nevezzük, akkor Isten fiaiként is kell cselekednünk.”

„Akinak vad és kegyetlen lelke van, nem nevezheti Atyának a jóságos Istent: nem őrzi a mennyei Atyában meglévő jóság vonásait.”

„Mindig az Atyai szépséget kell figyelni, és szerinte kell mindegyikünknek ékesítenie a lelkét.”

2785. Alázatos és bizakodó szívet, mellyel megtérünk és olyanokká válunk, „mint a gyermekek” (Mt 18,3): mert az Atya a „kicsinyeknek” nyilatkoztatja ki magát (Mt 11,25):

Olyan állapot ez, „melyet egyedül Isten szemlélése és a szeretet tüze alakít, általa a lélek elolvad az Ő szeretetében és családias bensőséggel beszélget Istennel mint Atyával”.

„Mi Atyánk. Ez a név a szeretetet is éleszti – mert mi lehet drágább a gyermekeknek, mint az Atya? –, és a bizakodva kérő érzületet (...) és bizonyos bátorságot is, mellyel kérni készülünk (...). Mert mit ne adna meg kérő gyermekeinek, amikor már korábban megadta nekik azt, hogy gyermekei legyenek?”

2654. A lelki élet atyái parafrázissal magyarázva a Mt 7,7-et, így foglalják össze az imádságban Isten igéjéből táplálkozó szív fölkészültségét: „Ha olvastok, keressetek és az elmélkedésben találni fogtok; ha imádkoztok, zörgessetek, és a szemlélődés által megnyittatik nektek.”

537. A keresztség által a kereszteny ember szentségileg azonosul Jézussal (aki keresztségében elővételezte halálát és föltámadását). A keresztenynek be kell lépnie a bűnbánat és a megalázkodás e misztériumába, Jézussal alá kell merülnie a vízbe, hogy Vele együtt újra kiemelkedjék. Vízből és Szentlélekből újra kell születnie, hogy a Fiúban az Atya szeretett fiává legyen és „új életre keljen” (Róm 6,4):

Temetkezzünk el Krisztussal együtt a keresztségben, hogy vele együtt föltámadjunk; szálljunk alá vele együtt, hogy vele fölemelkedjünk; emelkedjünk föl vele együtt, hogy vele együtt megdicsőüljünk.

Így történt, hogy „mindabból, ami Krisztusban végbement, megismerjük, hogy a víz fürdője után az ég kapuiból a Szentlélek is leszállt reánk, a mennyei dicsőség kenete is elárasztott és az Atyai szó fogadott fiúvá is tett minket”.

628. A keresztség, melynek eredeti és teljes jele az alámerítés, hatékonyan jelzi a kereszteny sírba szállását, hogy a bűnnek meghaljon Krisztussal, és új életre támadjon: „A keresztségben ugyanis eltemetkeztünk vele együtt a halálba, hogy miként Krisztust az Atyaisten dicsősége föltámasztotta a halálból, úgy mi is új életet éljünk” (Róm 6,4).

1002. Ha igaz, hogy Krisztus „az utolsó napon” föl fog minket támasztani, az is igaz, hogy Krisztussal együtt bizonyos értelemben már föltámadtunk. Valójában ugyanis a kereszteny élet a Szentlélek miatt már a földön részesedés Krisztus halálában és föltámadásában:

„Vele együtt temettek el a keresztségben, vele is támadtok föl az Isten erejébe vetett hit által, aki föltámasztotta Őt halottaiból (...). Ha tehát föltámadtatok Krisztussal, azt keressétek, ami odafönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbján.” (Kol 2,12; 3,1)

1227. Szent Pál apostol szerint a hívő ember a keresztség révén közösségre lép Krisztus halálával; vele együtt eltemetik és vele együtt föltámad:

„Vagy nem tudjátok, hogy akik Krisztus Jézusban megkeresztelkedtünk, az ő halálában keresztelkedtünk meg? A keresztségben ugyanis eltemetkeztünk vele együtt a halálba, hogy miként Krisztus az Atya dicsőségéből föltámadt a halálból, úgy mi is új életre keljünk” (Róm 6,3-4).

A megkereszteltek „Krisztust öltötték magukra”. A keresztség a Szentlélek által fürdő, mely megtisztít, megszentel és megigazulttá tesz.

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

SZENT VI. PÁL PÁPA POPULORUM PROGRESSIO KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

A tudósokhoz

85. Mivel pedig – és ezt be kell vallanunk – az emberek nagyon gyakran azért érzik rosszul magukat, mert ilyen dolgokról nem gondolkodnak, nem elmélkednek, azért most a gondolat embereihez szólunk, a tudósokhoz, katolikusokhoz, keresztenyekhez,

istenhívőkhöz, az abszolútumra, a végső valóságra és az igazságosságra vágyódókhoz, vagyis minden jóakaratú gondolkodóhoz. Őket hívjuk és kérjük szenvedélyesen, Krisztus szavaival: „keressetek és találtok” ; nyissátok meg azokat az utakat, amelyeken segítséget adva és kapva, a világot mind mélyebben megismerve, a szeretet mind bőségebb kiáradása által a testvéribb élet eszméjét találják meg az emberek, hogy az emberi közösség a valóságos egyetértésre alapozódjék.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA DOMINUM ET VIVIFICANTEM KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

A Lélek és a Menyasszony mondja: „Jöjj el!”

65. Az isteni élet lehelete, a Szentlélek a legegyszerűbb és a megszokottabb formában az imádságban fejezi ki magát és abban vehető észre. Szép és üdvös arra gondolni, hogy bárhol is imádkoznak a világon, a Szentlélek, a jámborság élető lehelete jelen van. Szép és üdvös annak felismerése, hogy miként a múltban, az imádság a jelenben és a jövőben az egész világra kiterjed, úgy a Szentlélek is mindenhol jelen van és tevékenykedik. Ő leheli az imádkozó ember szívébe az áhítatot a különböző szituációk és körülmények mérhetetlen sokféleségében, melyek a vallásos életet részben segítik, részben hátráltatják. Az ember szívéből gyakran tör fel az imádság a Szentlélek segítségével, a tilalmak, az üldözések, sőt a nyilvános élet vallástalan vagy ateista megnyilvánulásai ellenére is. Az imádság mindig azoknak a hangja marad, kik látszólag meg sem tudnak szólalni – és ebből hangzik fel mindig az „a hangos kiáltás”, melyet a Zsidó levél Jézus szájába ad. Az imádság az emberi szív legmélyének megnyilvánulása, az a mélység, mely Istentől származik, és amelyet csak Isten tud kitölteni, pontosan a Szentlélekkel. Lukácsnál olvassuk: „Ha tehát ti, bár gonoszok vagytok, tudtok jót adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.”

A Szentlélek az az ajándék, aki az imádsággal együtt jön az ember szívébe. Elsősorban és mindenekfelett olyan ajándéknak mutatkozik, aki „gyöngeségünkben segítségünkre siet”. Ez az a nagyszerű gondolat, amelyet Szent Pál a Római levélben fogalmazott meg: „...mert még azt sem tudjuk, hogyan kell helyesen imádkoznunk, a Lélek azonban maga jár közben értünk, szavakba nem önthető sóhajtozásokkal”. A Szentlélek tehát nemcsak arra indít minket, hogy imádkozzunk, hanem „belülről” vezet minket imánkban, elégtelen voltunkat kiegészíti, és az imádságban való gyengeségünket gyógyítja: Ő van jelen a mi imádságunkban, és annak isteni távlatokat nyit. „S ő, aki a szíveket vizsgálja, tudja, mi a lelkünk kívánsága, mert Isten tetszése szerint jár közben a szentekért.” Az imában a Szentlélek hatására egyre érettebben fejezi ki magát az új ember, ki ezáltal részesül az isteni életben.

A mi ugyancsak nehéz korunk különösen igényli az imát. Miként a történelem során – tegnap is, ma is – sok férfi és nő tett tanúságot az ima fontosságáról, és szentelte magát – főként kolostorokban – az Egyház javára és hasznára az imaéletnek, úgy növekszik ezekben az években napról napra azok száma, akik mozgalmak keretében és mindinkább terjedő csoportokban az imát sorolják az első helyre: ebben keresik a lelki megújulást. Ez a felismerés jelentős és nagyon vigasztaló, mert az ilyen tapasztalat azt mutatja, hogy a hívekben újraéled az imádság. Ebben nyernek segítséget, hogy a Szentlélekben felismerjék azt, aki a szívekben lángra lobbantja a szent élet vágyát.

Sok emberben és sok közösségben érlelődik a meggyőződés: minden szédületes technikai és tudományos haladás ellenére, minden vívmány és elért cél dacára veszély fenyegeti az embert és az egész emberiséget. Ezzel a veszéllyel szemben, az emberi szellem széthullásának tudatában keresik egyesek és egész közösségek, mintegy a hit belső indítására, azt az erőt, amely képes az embert ismét talpra állítani, önmagától, hibáitól és tévedéseitől megszabadítani, mert az elért eredmények gyakran ellene fordulnak és őt magát teszik tönkre. És így fedezik fel az imádságot, amelyben megnyilvánul a „Lélek, aki jön, hogy segítsen gyengeségünkön”. Ilyen módon korunkban sok ember visszatér az imához, közelebb jut a Szentlélekhez. Nagyon bízom abban, hogy ennek az enciklikának az útmutatásában mindenki talál eledelt belső élete táplálására és erősítésére; bárcsak sikerülne nekik a Szentlélek indítására, az Egyházzal és a tanítóhivatallal összhangban, alaposan megerősödniök az imádságban.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA DIVES IN MISERICORDIA KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

Könyörögnünk kell az irgalomért

10. A hit és a kinyilatkoztatás ugyanis nem arra figyelmeztet, hogy Istennek, az „irgalmasság Atyjának” misztériumát a tárgyi valóságtól elvonatkoztatva szemléljük, hanem inkább arra, hogy Krisztus nevében és Krisztussal együtt ehhez az irgalmassághoz folyamodjunk. Nemde Krisztus határozottan állította, hogy a mi Atyánk, „aki a rejtekben lát”, szüntelenül várja tőlünk, hogy minden szükségünkben hozzá forduljunk és mindig az Ő misztériumát kutassuk: ti. az Atya és az Ő szeretetének misztériumát?

Éppen ezért azt kívánjuk, hogy a következő elmélkedések vezessenek közelebb mindenkit ehhez a misztériumhoz, s egyben jelentsenek sürgető felszólítást az Egyház felé az irgalomra, melyre az ember és a mai világ annyira rászorul. Sőt, pontosan erre szorul rá, bár sokszor tudatában sincs ennek.

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

A mai *evangélium* (Lk 11,1-13) az imádságra és az abban való állhatatosságra tanít. Nemcsak a Mi Atyánk ima szövegét olvashatjuk itt, hanem azt is, hogy a buzgó, kitartó imádság nem történik hiába. Sőt, egyenesen az „erőszakosság” kifejezéssel találkozhatunk, utalván arra, hogy ne lankadjunk az Úrhoz való fohászkodásban. Ezt láthatjuk az olvasmányban (Ter 18,20-32), ahol Ábrahám az Urat kitartóan arra kéri, hogy ne pusztítsa el Szodoma és Gomorra városát, míg végül az Úr azt mondja, tíz igaz emberért is megkíméli a településeket. A *válaszos zsoltár* (Zsolt 137,1-2a.2bc-3.6-7ab.7c-8) az elhangzottakkal összhangban énekli: „Amely napon hozzád kiáltok, hallgass meg engem, Istenem. (...) Örökké tart, Uram, a te irgalmad, ne vesd meg kezed alkotásait.”

Az evangéliumi szakasz így fogalmaz: „Ha tehát ti, bár gonoszak vagytok, tudtok jót adni gyermekeiteknek, mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.” Az alleluja vers (vö. Róm 8,15bc) ehhez kapcsolódóan rámutat arra, hogy a Lélek az, aki segít bennünket az imádságban: „A fogadott fiúság Lelkét kaptátok, általa

szólítjuk Istent Atyának.” Ez az imádság a megkereszteltek sajátos imája, hiszen a keresztségben szoros kapcsolatba kerültünk Jézus Krisztussal, ahogy a szentlecke (Kol 2,12-14) biztató szavai hirdetik: „A keresztségben Jézus Krisztusba temetkeztetek el, és benne fel is támadtatok annak az Istennek az erejébe vetett hit által, aki őt a halálból feltámasztotta.”

Az egyetemes könyörgések az imádság témáját helyezik a középpontba:

„Krisztus Urunk mondotta: »Bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.« Most az ő nevében, titokzatos testének tagjaiként terjesszük kéréseinket mennyei Atyánk elé!” (*papi bevezető fohász*); „Add, Urunk, hogy a te néped mindig buzgó legyen az imádságban!” (*első könyörgés*); „Add, hogy az imádság ereje segítse elő és őrizze meg a keresztények egységét!” (*második fohász*); „Add, hogy imádságunk támogassa a népek vezetőit küldetésük teljesítésében!” (*harmadik könyörgés*); „Add, hogy az imádságból erőt merítsünk állapotbeli kötelességeink hűséges végzéséhez!” (*negyedik kérés*); „Add, hogy az imádság a betegeknek türelmet, a szenvedőknek vigasztalást nyújtson!” (*ötödik könyörgés*); „Hallgasd meg, Urunk, alázatos könyörgésünket, és hogy kérésünk teljesíthető legyen, engedd csak azt kérnünk, ami kedves előtted! Krisztus, a mi Urunk által.” (*papi záró ima*)

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

Szent lakóhelyén az Isten (590)

http://nepenektar.hu/idoszak/evkozi_ido/liturgia/217/intr/814/szent-lakohelyen-az-isten-deus-in-loco-sancto-suo

Istenben bízok a szívem (617)

http://nepenektar.hu/idoszak/evkozi_ido/liturgia/217/gr/815/istenben-bizik-a-szivem-in-deo-speravit

GITÁROS ÉNEKEK

Jó az Úrban bizakodni (Taize)

<https://www.youtube.com/watch?v=drYGMsx6mcs>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Túrmezei Erzsébet: A legnehezebb kérés

"Legyen meg a Te akaratod!"
Ha elkerülnek gondok, bánatok,
könnyű kimondani. De ha nehéz
órák jönnek, s az öröm ködbe vész?
Ha a szív vérzik, a lélek zokog,
ha éjszakának tűnnek nappalok,
eltördelni mégis a mondatot,
hogy "legyen meg a te akaratod!"?

Inkább sikoltanék: "Atyám, ne, ne!
Miért kell ennek így történnie? !"
Szívem keserű lázadásba jut,
ha érthetetlen előtte az út.
Sírva tesz fel kínzó kérdéseket:
"Én Istenem, hát ez a szeretet? !"

Aztán elcsitul: "Bocsáss meg, Atyám!
Te szeretsz engem híven, igazán.
Kínban vergődő szívvel is tudom:
Te vezetsz engem a legjobb úton.
Ellenemre is véghezviheted,
de szívem attól nem lesz csendesebb.
Taníts meg hát szívből kiáltani
ne csak szájjal, de szívvel mondani:
"Ahogy te akarod, ne ahogy én!-
A békesség csak így lesz az enyém.

Lehet az út tövises, meredek,
amerre vezetsz, bátran mehetek.
S mindennapi kérésem az marad:
"Add, hogy csupán Téged kívánjalak!-

"Legyen akaratod-, ha nap nevet.
"Legyen akaratod-, ha éj temet.
Legyen most és mindörökké! Igen!
Fogd meg a kezem, fogadd el a szívem!
Ha utam célját el is takarod:
Hiszek! Legyen ahogy Te akarod!

Túrmezei Erzsébet: Otthonom

Otthonom a templom.
Ajtaján belépve mindig hazaérek,
Ismerősen csendül fülemben az ének,
Mintha minden hangja simogatás lenne!
Égi Atyám keze simogat meg benne.

Megterített asztal, -
éhező mellőle sose kel fel éhen,
megelégedhetik mennyei kenyéren:
élet kenyérével, élet italával,
igében, szentségben: Krisztussal magával.

Mesterem műhelye.
Azért keresem fel, hogy kezébe vegyen,
hogy régi emberből új emberré tegyen!
Hogy amíg templomát látogatom híven,
templommá formálja egész bűnös szívem!

Otthonom a templom.
Mennyei otthonom halvány földi mása,
drága tükörképe, szent hívogatása!
Míg egykor mennyei hajlékod befogad,
köszönöm, Istenem, földi hajlékodat!

Ne szakíts félbe, Uram, imádkozom!

Ember: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...

Isten: Tessék!

E: Ne szakíts félbe, kérlek! Imádkozom.

I: De hisz éppen megszólítottál.

E: Én megszólítottalak? Á - tulajdonképpen nem. Az ima szól így: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...

I: No tessék, már megint! Te hívsz engem, hogy beszéljessünk egy kicsit, nem? Tehát miről van szó?

E: Szenteltessék meg a Te neved...

I: Komolyan gondolod?

E: Mit?

I: Valóban meg akarod szentelni a nevem? Tudod, hogy mit jelent ez tulajdonképpen?

E: Azt jelenti... azt jelenti... A csuda vigye el, mit tudom én, mit jelent! Honnan tudjam?

I: Azt jelenti, hogy meg akarsz tisztelni, hogy én neked egyedülállóan fontos vagyok, hogy számodra a nevem értékes.

E: Igen, ezt értem. Jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is...

I: Teszel ezért valamit?

E: Hogy a Te akaratod teljesüljön? Természetesen! Rendszeresen járok istentiszteletre, egyházi adót fizetek, ha valamire gyűjtenek én is adakozom, megtartom a böjtöt, és szoktam imádkozni is...

I: Én többet akarok; hogy az életed rendbe jöjjön, hogy a szokásaidat, melyek mások idegeire mennek elhagyd. Azt akarom, hogy a betegek meggyógyuljanak, az éhezők ételhez jussanak, a szomorúakat megvigasztalják...

E: Miért éppen nekem mondd ezt? Mit gondolsz, hány gazdag képmutató ül a templomban? Nézz csak körül!

I: Bocsáss meg! Azt hittem, te valóban azért imádkozol, hogy legyen meg az akaratom. Ez ugyanis egészen személyesen annál kezdődik, aki ezt kéri.

E: Ez világos. Imádkozhatom most tovább? Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma...

I: Ember, máris túlságosan kövér vagy! Kérésedben a kötelezettség is benne rejlik, hogy valóban tegyél valamit azért, hogy a világ millió éhezője naponta kenyérhez jusson.

E: És bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek...

I: És Jancsi?

E: Jancsi? Ne kezd el most már őt is! Nagyon jól tudod, hogy valahányszor találkozunk, olyan szemtelen, hogy dühöngeni kezdek. És ő is tudja ezt. Nem vesz komolyan, mint munkatársát, és egyáltalán, az idegeimen táncol ez az alak...

I: Tudom, tudom! És az imádságod?

E: Nem úgy értettem!

I: Legalább becsületes vagy. Örömet szerez neked, hogy ilyen sok keserőséggel és ellenszenvvel rohangálsz a világban?

E: Beteggé tesz.

I: Meggyógyítlak. Bocsáss meg Jancsinak, és én megbocsátok neked.

E: Hm... Nem tudom, hogy rá tudom-e szólni magamat.

I: Segítek neked!

E: És ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól...

I: Nagyon szívesen. Kérlek, kerüld azokat a személyeket és helyeket, ahol kísértésbe kerülhetsz!

E: Hogy gondolod ezt?

I: Hiszen ismered gyenge pontjaidat! Udvariatlanságod, magatartásod az anyagiakban, agresszió, nevelés. Ne adj lehetőséget a kísértésnek.

E: Azt hiszem, ez életem legnehezebb Miatyánkja. De most van először köze a mindennapi életemhez.

I: Remek! Imádkozd nyugodtan végig!

E: Mert tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.

I: Tudod mi a legjobb? Az, hogy ha olyan emberek, mint te, elkezdenek engem komolyan venni, igazán imádkozni és az én akaratomat tenni, akkor aztán észreveszik, hogy mindaz, amit az én országom eljöveteleért tesznek, őket magukat is boldoggá teszi!

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

– Milyen az én imádságom? Ki tanította meg nekem a „Mi Atyánkot”, és ezt megköszöntem-e már neki? Illetve én megtanítottam-e már valakinek az Úr imáját?

– Kitartó vagyok-e az imádságban? Hajlandó vagyok-e újra és újra odaülni Jézus elé?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Istenünk, benned bízók oltalmazója, aki nélkül semmi sem szent, semmi sem állandó: áraszd ránk bőséges irgalmadat, hogy irányításoddal úgy használjuk a mulandó javakat, hogy szívünk már most a maradandókhöz ragaszkodjék. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el Szentlelkedet, hogy megtanítson szívvel és örömmel imádkozni az Úr imáját! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Uram, taníts meg minket imádkozni (Lk 11,1-13)

(Forrás: Cathopic)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Istent én is „Atyámnak” szólíthatom, akire mindig rábízhatom magamat.
- Az Atya megajándékoz engem is a Fiával és a Szentlelkével.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Minden nap lassan, odafigyelve, „ízlelgetve” mondjam el a „Mi Atyánk” imát, azzal a tudattal, hogy ezt Jézus tanította meg nekünk, s ezzel az imádsággal a kezdetek óta imádkoznak a keresztények szerte a világon.
- Sose hagyjam, hogy a reménytelenség vagy a közöny meggátoljon abban, hogy újra és újra feltárjam a szívemet Jézusnak.

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Évközi 17. vasárnap („C” év)

Borítófotó © Cathopic

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Szent Ciprián gondolatait a Catena Aurea német nyelvű kiadása alapján Asztalos Livia fordította.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Túrmezei Erzsébet: A legnehezebb kérés – <https://ars-sacra.hu/vers.php?vers=88>

Túrmezei Erzsébet: Otthonom – <https://www.ars-sacra.hu/vers.php?vers=20>

Ne szakíts félbe, Uram, imádkozom! – https://szepi.hu/irodalom/vallas/tima/tima_104.html

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a *lectio divina* munkacsoport működött közre, melynek vezetője

Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Paal Ágnes, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2022

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu